

ปัญหาการจัดเก็บภาษีสุราที่นำเข้าจากต่างประเทศ¹

ขจรวิทย์ ปิ่นแก้ว²

จากการศึกษาปัญหาการจัดเก็บภาษีสุราที่นำเข้าจากต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงการอนุญาตนำเข้าสุราเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2560 โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาข้อปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษี ที่เกี่ยวข้องในการนำเข้าสุราจากต่างประเทศ, เพื่อศึกษาปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีสุราที่นำเข้าจากต่างประเทศ (การเสียเบี้ยปรับกรณีหลีกเลี่ยงภาษี และการยกเว้นภาษีสูรานำเข้า), เพื่อศึกษาบทลงโทษของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 และเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดเก็บภาษี นำเข้าสุราจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันคนนิยมดื่มสุราเพื่อการสังสรรค์และออกงานสังคมเพื่อเป็นการเสริมสร้างมิตรภาพและผ่อนคลายจากการทำงาน เมื่อมีการนิยมดื่มสุรามากขึ้นการนำเข้าสุราจากต่างประเทศ จึงมีจำนวนมาก และมีการนำเข้ามากในประเทศไทยอย่างยาวนาน โดยเริ่มจากความนิยมในรสชาติและคุณภาพของสุราต่างประเทศในกลุ่มผู้มีรายได้และรสนิยมสูง จากนั้นได้มีการแพร่หลายไปสู่กลุ่มผู้บริโภคอื่น ๆ เนื่องจากการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น "อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์และการตลาดของบริษัทข้ามชาติ ทำให้สุราต่างประเทศเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศไทย"³ เมื่อได้มีการนำเข้าสุราจากต่างประเทศแบบผิดกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันผู้ศึกษาเห็นว่าบางประเด็นยังมีความไม่ชัดเจน

อย่างไรก็ตามเมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดเก็บภาษีสุราที่นำเข้าจากต่างประเทศ พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ ดังนี้

ประเด็นปัญหาประการแรก คือ ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีสุราในการนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการลักลอบนำเข้าสุราจากต่างประเทศโดยผิดกฎหมายแบบไม่เสียภาษี มีทั้งทางบกที่เข้ามา

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีสุราที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์รศ. เล็งวิทยาและคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผลและรองศาสตราจารย์ศุพร วงศ์ทองสรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต(ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสุรา, รายงานการวิเคราะห์นโยบายการนำเข้าสุรา(กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจ สุรา, 2561), หน้า 17.

ผ่านจังหวัดที่ติดชายแดนโดยใช้ช่องทางธรรมชาติ ผ่านการขนทางเรือและทางอากาศโดยการลำเลียงทั้ง หรือทำราคาต่ำกว่าที่จะเป็น ปัญหานี้จะเป็นเรื่องของทั้งภาษีศุลกากรและภาษีสรรพสามิต

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีสุรานำเข้าจากต่างประเทศ ในด้านโครงสร้างภาษี สุราที่มีอัตราที่สูง และการจัดเก็บภาษีที่ขัดต่อหลักภาษีอากรที่ดี จะสร้างภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชนมาก จนเกินไป ทำให้ประชาชนเลือกบริโภคสินค้าที่มีราคาไม่แพง จึงเลือกซื้อบริโภคสินค้าที่หลบเลี่ยงภาษี และเป็นช่องทางที่ทำให้ ผู้ประกอบการเลือกที่จะนำเข้าสุราโดยหลีกเลี่ยงการเสียภาษีสุรา(ทั้งภาษี สรรพสามิตและภาษีศุลกากร) และยังมีการละเมิดเครื่องหมายการค้ารวมอยู่ด้วย (สุราปลอม)

จากปัญหานี้ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการแก้ไข เรื่องของปัญหาเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีสุรานำเข้า จากต่างประเทศ ซึ่งมีการจับกุมกันมาตลอด และปัญหาดังกล่าวเพิ่มความรุนแรง อย่างมาก ภาครัฐควรมีการ ตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและบริหารการป้องกันและปราบปรามสุราผิดกฎหมาย และประสานความร่วมมือกับเจ้าของตราสินค้า ในการชี้ช่องทาง เพื่อทำการป้องกันและปราบปรามสุราละเมิดเครื่องหมาย การค้าอีกด้วย

แนวทางแก้ไข คือ เสนอให้หน่วยงานปกครองส่วนกลาง ให้ความรู้กับหน่วยงานท้องถิ่น ในภารกิจ ด้านการจับกุมปราบปราม เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ประกอบการมักจะนำสินค้าหลีกเลี่ยงภาษี ไปซุกซ่อนไว้ตาม ต่างจังหวัด หรือชุมชนที่ไม่เป็นจุดสนใจมากนัก หากพบข้อมูลการข่าวหรือเบาะแสการกระทำความผิดให้ แจ้งสรรพสามิตพื้นที่ทราบทันที

ประเด็นปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับเบี้ยปรับของภาษีกรณีสุรานำเข้าจากต่างประเทศ โดยไม่เสียภาษี เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางกฎหมายในเรื่องเบี้ยปรับ อยู่ในตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 22 และมาตรา 20⁴ กับแบบจากมาตรา 28 และ มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติภาษี สรรพสามิต พ.ศ. 2560⁵ และเบี้ยปรับตามประมวลรัษฎากร มาตรา 37 และ มาตรา 37 ทวิ⁶

⁴ ประมวลรัษฎากร, พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 [Online], available URL:

<https://library2.parliament.go.th/giventaxnbt/law/pdf-law/0017.pdf>. 2567 (พฤษภาคม, 15).

⁵ ประมวลรัษฎากร, พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 [Online], available URL:

<https://library2.parliament.go.th/giventaxnbt/law/pdf-law/0016.pdf>. 2567 (พฤษภาคม, 15).

⁶ กรมสรรพากร, หมวด 2 วิธีการเกี่ยวแก่ภาษีอากรประเมิน [Online], available URL: <https://www.rd.go.th/5942.html>. 2567 (เมษายน, 4).

การนำเข้าสุราจากต่างประเทศโดยไม่เสียภาษีนั้น ถือเป็นการหลีกเลี่ยงภาษีอากร(Unacceptable Tax Avoidance) ซึ่งผิดตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นๆอย่างชัดเจน ผู้กระทำผิดจะต้องเสียเบี้ยปรับและโทษทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนด

ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 23 สุราเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

ดังนั้น ผู้นำเข้าสุราจากต่างประเทศจะต้องยื่นแบบและชำระภาษีสรรพสามิตตามมาตรา 28 และมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตพ.ศ.2560

โดยอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับสุราจะแตกต่างกันไปตามชนิดของสุรา การนำเข้าสุราจากต่างประเทศโดยไม่เสียภาษี ถือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรง ทำให้รัฐขาดรายได้จากภาษีส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นไปตามหลักจัดเก็บในอัตราต่ำแต่เก็บได้มากและทั่วถึง

ผู้กระทำผิดจึงต้องโดนเบี้ยปรับในอัตราสูงถึง 10 เท่าของภาษีที่จะต้องเสีย ตามมาตรา 14 รวมถึงติดคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 190

นอกจากภาษีสรรพสามิตแล้ว การนำเข้าสุรายังต้องเสียภาษีศุลกากรตามพิกัดอัตราศุลกากรด้วย โดยผู้นำเข้าต้องยื่นใบขนสินค้าและชำระค่าภาษีอากรต่อกรมศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ ตามหลักจัดเก็บอากรขาเข้า หากไม่ยื่นใบขนสินค้าหรือไม่เสียอากร ก็ถือว่าเป็นการลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 4 เท่าของค่าภาษีอากร จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 242 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรพ.ศ.2560

แม้ว่าอัตราโทษอาจมีความไม่ได้สัดส่วนและมากเกินไปจนอาจเป็นอุปสรรคต่อการนำเข้าที่ถูกต้องก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของรัฐและความเป็นธรรมของผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามกฎหมายจึงเป็นหน้าที่ของผู้นำเข้าสุราทุกรายที่จะต้องศึกษากฎหมายให้ถี่ถ้วนและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการชำระภาษีอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมายและโดนลงโทษที่รุนแรงดังกล่าว

แนวทางแก้ไข คือ ผู้นำเข้าสุราต้องเสียทั้งภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากร การนำเข้าโดยไม่เสียภาษีถือเป็นการกระทำผิดกฎหมายอย่างร้ายแรง มีเบี้ยปรับสูง 10 เท่าของภาษีที่ต้องเสีย และมีโทษจำคุกด้วย เบี้ยปรับและโทษที่รุนแรงเป็นไปตามหลักการป้องปรามและทฤษฎีอรรถประโยชน์ในกฎหมายอาญา แต่ก็อาจถือว่าไม่ได้สัดส่วนและอาจลดแรงจูงใจในการนำเข้าสุราอย่างถูกกฎหมาย

ประเด็นปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีศุลกากรนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งการนำเข้าศุลกากรจากต่างประเทศโดยหลักแล้วต้องเสียทั้งภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากร แต่กฎหมายยังมีข้อยกเว้นที่กำหนดไว้สำหรับศุลกากรนำเข้าบางกรณี ไม่ว่าจะเป็นการยกเว้นภาษีสรรพสามิตตามมาตรา 25 และ 26 แห่ง พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 หรือยกเว้นอากรขาเข้าของภาษีศุลกากรตามมาตรา 7 แห่ง พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

โดยการนำเข้าศุลกากรจากต่างประเทศโดยหลักต้องเสียทั้งภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากร นั้น แต่กฎหมายยังมีข้อยกเว้นที่กำหนดไว้สำหรับศุลกากรนำเข้าบางประเภทหรือบางกรณี ไม่ว่าจะเป็นการยกเว้นภาษีสรรพสามิตตามมาตรา 25 และ 26 แห่ง พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 หรือยกเว้นอากรขาเข้าตามมาตรา 7 แห่ง พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ตัวอย่างเช่น

- 1.ศุลกากรนำเข้าโดยหน่วยงานราชการ องค์การระหว่างประเทศ สถานทูต ตามความตกลงทางการทูต
- 2.ศุลกากรนำเข้ามาใช้เป็นของตัวอย่าง หรือเพื่อการวิจัยและพัฒนา ในปริมาณจำกัด ได้รับยกเว้นภาษีสรรพสามิต แต่ต้องเสียภาษีศุลกากร
- 3.ศุลกากรในคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือร้านค้าปลอดอากร หากนำออกไปขายในประเทศต้องเสียภาษีทั้งสองประเภท

ซึ่งในเชิงทฤษฎีถือเป็นการผ่อนปรนหลักความเป็นธรรมในการเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะบางประการ แต่ข้อยกเว้นที่กล่าวมาข้างต้น กลับเป็นช่องว่างให้ผู้ประกอบการนำมาใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการค้าของตนเอง โดยมีการสำแดงผ่านช่องทางที่กฎหมายกำหนดข้อยกเว้นให้ แล้วนำสินค้าออกมาจำหน่าย จะมีความผิดเพียงการหลีกเลี่ยงภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากร ซึ่งมีความผิดและเบี้ยปรับเช่นเดียวกับการนำเข้าศุลกากรโดยไม่เสียภาษีตามปกติ

การกระทำทั้งหลายเหล่านั้นทำให้รัฐสูญเสียรายได้ และเป็นการแข่งขันกันอย่างไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการทั่วไปที่ต้องเสียภาษีตามปกติ นอกจากนี้จะมีโทษทางกฎหมายอาญาตาม พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 แล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน และทฤษฎีอรรถประโยชน์ในกฎหมายภาษีอากร การยกเว้นภาษีสำหรับศุลกากรนำเข้าควรมีเท่าที่จำเป็น และควรควบคุมให้เข้มงวดเพื่อป้องกันการนำไปใช้ในทางที่ผิดไปจากวัตถุประสงค์

ผู้ศึกษาเสนอแนวทางแก้ไข คือ ควรมีการตรวจสอบและติดตามตั้งแต่การนำเข้า โดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งการลงโทษอย่างเด็ดขาดเมื่อพบการกระทำผิด เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยราชการ และผู้ประกอบการเอง

หากทำได้เช่นนี้ ก็จะสามารถรักษาสมดุลระหว่างประโยชน์จากการยกเว้นภาษีเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ กับความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและกรมศุลกากร ซึ่งมีความสำคัญต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ประเด็นปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาเกี่ยวกับบทลงโทษของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามประมวลกฎหมายอาญาตามมาตรา 157⁷ โดยภาษีสรรพสามิตนำเข้าจากต่างประเทศนั้น เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากรตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ยังเป็นเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอาญาด้วย

ในกรณีของภาษีสรรพสามิตนำเข้าจากต่างประเทศนั้น เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากรตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ตามลำดับ

หากเจ้าหน้าที่กรมสรรพสามิตหรือกรมศุลกากร สังกัดกระทรวงการคลัง ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เช่น ยินยอมให้ผู้นำเข้าสุราหลีกเลี่ยงภาษีโดยไม่ยื่นแบบและชำระภาษีอากรให้ถูกต้อง เพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่าง ทำให้รัฐบาลเสียรายได้ ก็จะเข้าข่ายเป็นความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

การกระทำเช่นนี้ นอกจากจะขัดต่อหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากร ที่ทุกคนควรต้องเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ยังเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมกับผู้นำเข้าสุรารายอื่นที่เสียภาษีโดยสุจริตอีกด้วย

ตามทฤษฎีและหลักการการจัดเก็บภาษี เจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นธรรมกับทุกฝ่าย

⁷ กิตติสุข วรสิทธิ์, มาตรา 157 ประมวลกฎหมายอาญา [Online], available URL:

<https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/14590/1/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2%20157.pdf>, 2567 (มีนาคม, 9).

หากเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือทุจริต ก็ย่อมส่งผลเสียทั้งต่อระบบการคลัง ความเชื่อมั่นของประชาชน และบ่อนทำลายหลักนิติธรรมในการปกครองประเทศ จึงถือเป็นความผิดที่ร้ายแรง ต้องลงโทษให้หนักเพื่อเป็นการป้องปราม

ดังนั้น การตรวจสอบและควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากร ในการนำเข้าสุรา ให้เป็นไปด้วยความสุจริตและชอบด้วยกฎหมาย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งเพื่อประโยชน์ของรัฐและความเป็นธรรมต่อผู้เสียภาษี เข้ากับทฤษฎีภาระภาษีและการถ่ายโอนภาระภาษี

แนวทางแก้ไข หลังจากได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในคดีทุจริตของเจ้าพนักงานศุลกากร และสรรพสามิต แล้ว ผู้ศึกษาเสนอแนวทางแก้ไขการลงโทษเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสุรา ที่ปฏิบัติหน้าที่ หรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ได้แก่

1. บังคับใช้กฎหมาย

โทษทางอาญา ควรแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายอาญา เพื่อปัญหาเจ้าพนักงานจัดเก็บภาษีโดยทุจริตให้ได้ผล โดยต้องเอาจริงเอาจังในการลงโทษผู้กระทำความผิด มุ่งแก้ปัญหาในระยะยาว และกำหนดอัตราโทษให้สูงกว่าเดิม

2. ให้มีมาตรการคู่ขนาน

ช่องทางร้องเรียน แจ้งเบาะแส โดยมีช่องทางที่สะดวก เป็นอีกหนึ่ง

ช่องทางในวิธีแก้ไขปัญหาการทุจริตของเจ้าศุลกากร ได้แก่ เพิ่มช่องทางร้องเรียนหรือ เบาะแสเมื่อพลเห็นการทุจริต โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการรับแจ้งเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ทั้งยังควรมีมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นของรัฐ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ช.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท) รวมถึงกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เป็นต้น

ดังนั้นแล้วการจัดเก็บภาษีสุราที่นำเข้าจากต่างประเทศเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีสุราที่นำเข้าจากต่างประเทศ ผู้ศึกษาเห็นว่า ปัญหาการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีสุรา ทั้งภาษีสรรพสามิตและภาษีศุลกากร (อากรขาเข้า) ตามกฎหมาย ในการนำเข้าสุรามายังประเทศไทย เป็นปัญหาอย่างหนักมาในช่วงหลายปี เนื่องจากมีเหตุจูงใจในเรื่องของราคาราคาสุราที่จำหน่าย

ให้แก่ผู้บริโภคมีราคาแพง และเป็นที่ยอมรับสำหรับนักดื่มผู้มีรายได้น้อยปานกลางถึงรายได้สูง จึงทำให้มีการลักลอบนำเข้าสุราจากต่างประเทศกันเป็นจำนวนมาก

เดิม สาเหตุที่ทำให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีกรขาเข้า ในการนำเข้าสุราจากต่างประเทศนั้น เพราะโครงสร้างราคาของสุราในประเทศไทย มีต้นทุนมาจากภาษีสุรา ทั้งภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต ซึ่งมีโครงสร้างการจัดเก็บค่อนข้างสูง ซึ่งเมื่อพิจารณาตามลักษณะที่ขัดต่อภาษีอากรที่ดี เช่น หลักความเป็นธรรม ในการจัดเก็บภาษี หลักความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร หลักความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ หลักความยืดหยุ่น และหลักอำนาจรายได้ หลักการผลักภาระภาษี อันจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศ

ขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ควรเพิ่มความหนักในโทษทางอาญาสำหรับการหลีกเลี่ยงภาษีสุรานำเข้าที่มีลักษณะเป็น ขบวนการ กระทำซ้ำซาก เป็นอาชีพ หรือมีพฤติการณ์ถือโง่งเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การลงโทษมีประสิทธิภาพในการข่มขู่ยับยั้งและสอดคล้องกับหลักการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง

ควรลดช่องว่างของกฎหมายในการให้สิทธิยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีสำหรับสุรานำเข้าในบางกรณี โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เช่น กฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวงการคลัง เพื่อแก้ปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างกว้างขวางและป้องกันการใช้ช่องโหว่ของกฎหมายในการกระทำความผิด

2. ปัญหาเกี่ยวกับเบี้ยปรับของภาษีกรณีสุรานำเข้าจากต่างประเทศโดยไม่เสียภาษี ผู้ศึกษาเห็นว่า อัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับสุราจะแตกต่างกันไปตามชนิดของสุรา การนำเข้าสุราจากต่างประเทศโดยไม่เสียภาษี ถือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรง ทำให้รัฐบาลรายได้จากภาษี ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นไปตามหลักจัดเก็บในอัตราต่ำแต่เก็บได้มากและทั่วถึง

เดิม ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 37 และ มาตรา 37 ทวิ กำหนดอัตราเบี้ยปรับที่มีความแตกต่างกันมาก ระหว่าง พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2560 ซึ่งการนำเข้าสุราจากต่างประเทศเข้าในประเทศไทย ไม่ว่าบุคคลใดนำเข้าโดยไม่เสียภาษีอากร หากตรวจพบเรียกเก็บเงินเพิ่มอีกในอัตราร้อยละหนึ่งต่อเดือนของอากรที่ต้องเสียหรือเสียเพิ่มโดยไม่คิดทบต้น ซึ่งรวมกันแล้วมีอัตราสูงมาก ทำให้ผู้ประกอบการยอมทิ้งสินค้าไม่มาชำระค่าปรับ ทำให้ยอดจัดเก็บภาษีได้เข้ารัฐไม่เป็นไปตามเป้า

ขอเสนอแนะ คือ ควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับเบี้ยปรับในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ให้มีความชัดเจน เป็นธรรม และได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น

3.ปัญหาเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีสุรานำเข้าจากต่างประเทศ ผู้ศึกษาเห็นว่า การยกเว้นภาษีสุราโดยมีวัตถุประสงค์โดยมีข้อตกลงทางการทูตเป็นการผ่อนปรนหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อประโยชน์อื่นที่สำคัญกว่า เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การยกเว้นภาษีสุราที่นำเข้ามาใช้เป็นของตัวอย่าง เพื่อการวิจัยและพัฒนา เป็นการลดต้นทุนผู้ประกอบการในการพัฒนาสินค้า เพื่อเพิ่มขีดการแข่งขันทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การยกเว้นสินค้าในคลังทัณฑ์บน หรือร้านค้าปลอดอากร เป็นการส่งเสริมให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว โดยดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยการสินค้าปลอดภาษี

ซึ่งในเชิงทฤษฎีถือเป็นการผ่อนปรนหลักความเป็นธรรมในการเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะบางประการ แต่ข้อยกเว้นที่กล่าวมาข้างต้น กลับเป็นช่องว่างให้ผู้ประกอบการนำมาใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการค้าของตนเอง

เดิม โทษสำหรับการใช้สุราที่ได้รับยกเว้นภาษีในทางมิชอบ ทำให้เกิดช่องโหว่และแรงจูงใจในการกระทำความผิด

ขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1.ควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสำหรับสุรานำเข้าให้ชัดเจน เป็นรูปธรรม และจำกัดขอบเขตมากยิ่งขึ้น โดยอาจจะบัญญัติเป็นการเฉพาะในกฎหมายลำดับรอง เช่น กฎกระทรวงตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 หรือประกาศกระทรวงการคลังตามความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

2.ควรเพิ่มความเข้มงวดในการกำกับดูแลสุราที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีตามข้อตกลงทางการทูตหรือสัญญาทางการค้า เช่น สุรานำเข้าสำหรับใช้ในเขตการทูตหรือสถานทูต องค์การระหว่างประเทศ โดยอาจกำหนดให้มีการทำบัญชีควบคุมการนำเข้าและการใช้ไปโดยละเอียด พร้อมทั้งรายงานต่อกรมสรรพสามิตเป็นประจำ

3.ควรกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและเพิ่มบทลงโทษให้หนักขึ้นสำหรับการฝ่าฝืนเงื่อนไขในการใช้ประโยชน์จากสุราที่ได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนภาษี เช่น การลักลอบนำสุราดังกล่าวมาขายหรือแลกเปลี่ยนเพื่อบริโภคในราชอาณาจักร

4.ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบันทึก ตรวจสอบ และติดตามสุราที่ได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีตั้งแต่การนำเข้า การเก็บรักษา การขนย้าย การใช้ประโยชน์ ไปจนถึงการทำลาย เพื่อให้สามารถทราบถึงสถานะและการเคลื่อนไหวของสุราได้ตลอดเวลา

4.ปัญหาเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับบทลงโทษของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสุรา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 ผู้ศึกษาเห็นว่า เจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นธรรมกับทุกฝ่าย หากเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือทุจริต ก็ย่อมส่งผลเสียทั้งต่อระบบการคลัง ความเชื่อมั่นของประชาชน และบ่อนทำลายหลักนิติธรรมในการปกครอง

เดิม ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 นั้น มีเจ้าพนักงานสรรพสามิตและศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสูรานำเข้า หากปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือทุจริต เช่น ยินยอมให้ผู้นำเข้าหลีกเลี่ยงภาษี ก็จะมีคามผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 และทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ที่มีโทษจำคุก 1-10 ปี ปรับ 2 หมื่น -2 แสน ซึ่งถือเป็นโทษที่ค่อนข้างหนัก เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและป้องปรามมิให้เกิดพฤติกรรมเช่นนี้ขึ้น การลงโทษนี้เป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งการกระทำผิดและมีความชอบธรรมที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจรัฐ

ขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1.ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 โดยกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษทางอาญาสำหรับเจ้าพนักงานสรรพสามิตและศุลกากรที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีสูรานำเข้าโดยเฉพาะ ให้มีความชัดเจน รัดกุม และเหมาะสมยิ่งขึ้น

เช่น ปรับให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา 157 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยมีโทษจำคุกและปรับในอัตราที่สูงกว่าบทลงโทษทั่วไปสำหรับเจ้าพนักงานที่กระทำความผิดตามกฎหมายภาษีอากร

2.ควรนำมาตรการลงโทษทางปกครองมาใช้เสริมควบคู่ไปกับโทษทางอาญาและวินัย เช่น มีการปรับในทางปกครองสำหรับกรณีที่เจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่แล้วทำให้รัฐเสียหายหรือขาดรายได้ การตัดสิทธิหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การเพิ่มโทษให้หนักขึ้นสำหรับกรณีกระทำผิดซ้ำ

เอกสารอ้างอิง

กรมสรรพากร. หมวด 2 วิธีการเกี่ยวแก่ภาษีอากรประเมิน [Online]. Available URL:

<https://www.rd.go.th/5942.html>. 2567 (เมษายน, 4).

กิตติสุข วรสิทธิ์. มาตรา 157 ประมวลกฎหมายอาญา [Online]. Available URL:

<https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/14590/1/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2%20157.pdf>. 2567 (มีนาคม, 9).

คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสุรา. รายงานการวิเคราะห์นโยบายการนำเข้าสุรา.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสุรา, 2561.

ประมวลรัษฎากร. พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 [Online]. Available URL:

<https://library2.parliament.go.th/giventaxnbt/law/pdf-law/0016.pdf>. 2567 (พฤษภาคม, 15).

ประมวลรัษฎากร. พระราชบัญญัติสุภาษากร พ.ศ. 2560 [Online]. Available URL:

<https://library2.parliament.go.th/giventaxnbt/law/pdf-law/0017.pdf>. 2567 (พฤษภาคม, 15).